

SYNVÄRLDEN

Nr 2 2023

Tidskrift för fakta, debatt och utveckling kring synskaderehabilitering

Årets FFS-are Eva Carlholt och Margareta Svensson, sid 18

Forskning och barn på SKRS-möte, sid 8

Ny utbildningsfilm, sid 10

Ges ut i samarbete mellan Synskadades Riksförbund – SRF, Föreningen För Synrehabilitering – FFS och Specialpedagogiska Skolmyndigheten, Resurscenter syn.

Redaktion:

Jan Wiklund, 0033-784 639 101
Cecilia Ekstrand (ansv.utg)
tel 08-39 91 19

Postadress:

Nya Synvärlden
SRF, 122 88 Enskede

e-post:

nyasyn@srf.nu

2023 kommer Nya Synvärlden ut med fyra nummer

Manusstopp 2023 (prel):

1/2023: 1 mars

2/2023: 1 juni

3/2023: 1 oktober

4/2023: 1 december

Tidningen kommer ut på svartskrift, läsbar pdf och doc.

Adressändringar och nya prenumerationer anmäls till kansli@ffss.se.

Skicka gärna ditt bidrag – artikel eller annons – till tidningen på epost. Redaktionen förbehåller sig rätten att korta ner och redigera insänt material. Annonser går givetvis in obeskurna.

Artiklarna läggs dock oftast in oredigerat och författaren ansvarar själv för innehållet.

OBS att digitalbilder kräver hög upplösning. Ställ in högupplöst läge på mobilen! Och skicka bilder separat, alltså inte inkopierade i ett worddokument.

Redaktionen skickar ett varmt tack till alla som medverkat med material i detta nummer!
ISSN 1401-4742

Innehåll

Inledning	3
SRF tar striden för lika rättigheter	3
Landet runt	4
Mycket om post-covid på regiondagar	4
Tillgänglighetsförbättringar hos SVT och UR.....	7
Kvalitetsregistermöte om forskning och barn.....	8
Punktskriftsutbildning för vuxna med förvärvad synnedsättning i Sverige	9
Ser du det här?- en ny utbildningsfilm	10
Forskning	12
Utmaningar kring undervisning i matematik och programmering för punktskriftsläsande elever.....	12
Skola och arbetsmarknad	13
Särskolan och sen då.....	13
En webbplats för unga med synnedsättning som söker jobb	15
Kurs för ungdomar.....	15
Synutbildningen	16
Arbetet med grundläggande synutbildning.....	16
Uppdragsutbildning på Örebro universitet.....	16
FFS-Nytt	17
Årsmötet 2023.....	17
Årets FFS-are.....	18
Digital Synvärld.....	18
Har du missat årsavgiften?.....	18
Ny i styrelsen	19
Kalender	20

FFS — Föreningen För Synrehabilitering

Ordförande:
Cecilia Ekstrand, tel 08-39 91 19

E-post: kansli@ffss.se

Webbsida: www.ffss.se

Kom ihåg att betala in medlemsavgiften!

För att bli medlem gå in på www.ffss.se och länken "bli medlem!". Fyll i formuläret så kommer en faktura på medlemsavgiften 250:-
Organisationsnummer 85 72 05 – 8199

SRF tar striden för lika rättigheter

Hur övar man sig i att slåss mot väderkvarnar? Ja, ibland önskar jag att det skulle finnas ett träningsläger att åka på för att utveckla sig i den konsten. Men det är inga inbillade fiender som Synskadades Riksförbund kämpar emot.

När jag lyssnar på vad beslutsfattare säger väcks ibland förhoppningar om att de har förstått vad vi vill säga och vad som skulle vara bra för människor med funktionsnedsättning. Det låter som att civilsamhället är viktigt och ska vara en del av välfärdsarbetet i landet. Men tyvärr blir man besviken många gånger när detta uppenbarligen inte handlar om funktionshindervisorganisationer och inte heller om förutsättningar för ett delaktigt liv om man har en funktionsnedsättning.

Det låter som att människor i allmänhet inte har svårt att inse att exempelvis synskadade kan behöva vissa stödinsatser för att kunna leva som andra. Där emot om de har anställning som tjänsteman på den kommunala eller regionala enhet som beviljar dessa stöd har de inte, vad det verkar, längre den förståelsen. Förtroendevalda i fullmäktigeförsamlingar har i allmänhet inga problem med att tycka att det är viktigt att synskadade kan vara delaktiga i samhället. Men om de får uppdraget att sitta i nämnden där dessa frågor han-

teras, ja då får man känslan att förståelsen är som bortblåst. Intrycket är att utvecklingen för det som är viktigt för synskadade går åt fel håll. Det vi har sett som självklart tidigare får vi idag kämpa för att få behålla. Det verkar som att förståelsen har minskat och att man därför använder stramare budgetar som argument för att säga nej till sådant som vi tycker är viktigt.

Detta gör inte att vi slutar kämpa för det som ger synskadade mer frihet och större möjlighet att leva som andra. Vår uppgift är att arbeta för sådant som gör livet lite lättare att leva som synskadad. Vi fortsätter driva på för att färdtjänsten ska vara en självklarhet för den som inte ser, att ledsagning ska finnas när man behöver ha någon med sig för att kunna göra sådant som seende gör utan att fundera på om det är möjligt.

Folkhälsoarbetet är viktigt och prioriterat av både staten, regionerna och kommunerna; man ska röra på sig och motionera för att undvika sjukdomar längre fram i livet. Detta tycks gälla alla utom för just synskadade. En löprunda eller ett pass på gymmet efter jobbet är en självklarhet för de flesta. Men om man inte ser så kan det tydligen kvitta. Så verkar det i alla fall eftersom synskadade nästan utan undantag nekas ledsagarservice via LSS. Där seende bara knyter sina löparskor och tar sin runda,

där måste en synskadad först hitta någon som kan och vill följa med. Där en seende bara tar bilen till affären och handlar den mat som behövs, där måste den synskadade först leta efter någon som har tid att hjälpa till. För hur ska man kunna få hem kassarna från butiken om man nekats färdtjänst? Hur ska man kunna hitta bland hyllorna och alla förpackningar som ser nästan likadana ut om man inte längre har rätt att ha en ledsagare med sig för att handla?

Detta är några av de skäl som gör att SRF är en så viktig organisation. Vi låter inte makt-havare och beslutsfattare sitta oemotsagda. Vi driver på för rätten till färdtjänst, vi driver på för ledsagning till dem som behöver och vi driver på för utbildningsplatser för synpedagoger. Rätten för synskadade att kunna förflytta sig anser vi är en självklarhet. Rätten att kunna ta en promenad, handla sin mat eller sina kläder utan att vara hänvisade till anhörigas välvilja är lika självklart. Likaså är rätten att kunna få en rehabilitering av god kvalitet och tillräckligt med tid för att nå bra resultat en självklar insats synskadade ska kunna räkna med.

Synskadade vill inte slåss mot väderkvarnar, synskadade vill kunna leva som andra.

Niklas Mattsson
Ordförande SRF

Mycket om post-covid på regiondagar

En gång om året träffas syncentralerna inom denna syd-östra region: Östergötland, Jönköping, Gotland, Kalmar och Västervik. Denna gång var det Östergötlands Syncentral som anordnade programmet. Vi möttes i Linköping, en av dagarna på sjukhusområdet och dag två i Östergötlands nya fina lokaler för syncentralen. Det blev ett flertal föreläsningar, en hel del erfarenhetsutbyte med intressanta samtal. Riktigt trevligt och bra ordnat.

Först ut bland föreläsarna var Therese Westerlund, som höll föreläsning om Post-covid och dess påverkan på synen. Therese har jobbat inom yrket i 32 år. 2017 tog hon sin magisterexamen i klinisk optometri.

Therese arbetar på Optiker Almå AB i Linköping, där hon specialiserat sig på ortoptisk träning framför allt på barn, men även traumaskador och nu även post Covid-19 patienter. Hon har i dagsläget haft ungefär en 200 postcovid-patienter.

Therese berättade om vilka symtom de patienterna upplever och vilka fynd man kan hitta vid undersökningen. Hon tipsade avseende ordination av glasögon och hur man kan rehabilitera med ortoptiska övningar och filterglas. Generella och allmänna råd kan vara droppa om torra ögon, blir ljus/synintrycken för mycket avgränsa

Therese Westerlund

med exempelvis keps eller luva. Filterglasögon kan vara aktuellt om ljuskänslig. Om det är svårt att använda skärm, så gå igenom inställningarna och se om justeringar kan göras för att underlätta.

I Augusti 2020 träffade hon sin första patient med synpåverkan efter covid. Symtom som är vanliga kan vara att det är svårt att hålla fokus, svårt att flytta blicken. Patienter som söker stöd och hjälp kan ha svårt att använda mobiltelefonen, att scrolla runt - att man är otroligt ljuskänslig, dubbelseende, svårt att se på TV, om man ser på TV behöver det vara lugna program, svårt att fokusera när man utföra dagliga uppgifter i vardagen. När Therese träffar patienterna

så går de igenom anamnesbilden, en grundlig genomgång av olika tester beroende på ork och problemområde. Utefter detta och den bild som framkommer så upprättar Therese träningsprogram, och uppföljningar.

Helen Setterud som var näst ut berättade om en Forskningsstudie angående synpåverkan efter Covid-19.

Hon har forskat och undervisat i medicin vid Göteborgs-, Linköpings- och Örebro Universitet. Helen var som medicinsk pedagog med och byggde upp Sveriges nyaste läkarprogram i Örebro under åren 2011-2017. 2017 började Helen vid Ögonkliniken på US i Linköping för att arbeta strategiskt med

FoUU-frågor, d v s Forskning, Utbildning och Utveckling. Vid Ögonkliniken driver hon, i samarbete med optiker, ett större huvudprojekt med fokus på utvärdering av ändrad screeningsstrategi för glaukom. Därutöver samarbetar Helen med professor Neil Lagali och ett antal kliniskt verksamma ögonläkare inom en bredd av projekt.

Vid denna föreläsning så var det fokus på post-covid. En fråga som ställdes är var hamnar patienter med post-covid och synbesvär, hops optiker på stan? Syncentral? Ögonkliniker? Personer har ofta känt att de bollats runt mellan olika insatser, då man inte "platsar" nånstans. Och att kunskapen varit så begränsad.

Frageställningar som Helen tog upp var, vilka orsaker som finns, vilka är besvären och går det att mäta med biologisk markör? Med bland annat frågeformulär och grundliga undersökningar av ögat försöker man att få svar. Typiska symtom kan exempelvis vara ögonsmärta, ljuskänslighet, huvudvärk och hjärntrötthet, svårt att se på skärmar och att synen upplevs suddig. Hittills har de hunnit träffa ungefär 100 patienter med synproblematik kopplat till covid. Framåtblickar som Helen tog upp är Hur kan vi hjälpa patienterna. Mycket intressant forskning och väntar med spänning på att få veta mer.

Tredje person ut att hålla föreläsning var Christian Öhman från MultiLens AB. Föreläsningens fokus var Filter. Men

först gav Christian en inblick i historien. Han gick sin utbildning till optiker i Borensberg i mitten av 1980-talet. Han gjorde militärtjänstgöring som optiker på Syncentralen i Jönköping. Ett äventyr som både personal på syncentralen och Christian själva kunde intyga. Christian har arbetat som optiker både som anställd och butiksägare. Har varit på Multilens i ungefär 8 år nu. Multilens och dess grundade Lars Hellström var en pionjär när det kommer till Filter. Det är skillnad på färg och filter, men även på filter och filter skiljer det sig. Även Christian kom in på detta med Post-Covid. Filter kan för vissa personer lugna ner synstress och ge en behagligare bild. Det finns erfarenheter som visar på att ML41 kan hjälpa personer med symtom av hjärntrötthet.

Multilens har en ny publikation, "MLfilter Fallbeskrivningar". Fallbeskrivningarna som finns i häftet är utförda av legitimerade optiker, och det är som vi vet olika för olika patienter. Fallbeskrivningarna i häftet är till för vägledning. Det finns beskrivet kring AMD, Myopi, Katarakt, Torra ögon, ljuskänslighet, RP och så vidare. I häftet finns även exempel på användningsområden av olika filter, och tips vid tillpassning. Ett häfte väl värt att läsa.

Sist ut bland föreläsarna denna dag var David Johansson från WSP Ljusdesign.

David är ljusdesigner och föreläste om ljussättning i hemmiljö och vad man behöver

tänka på. Sedan 2017 har David jobbat som uppdragsansvarig ljusdesigner på konsultbolaget WSP med att utforma och gestalta belysning inomhus och utomhus runt om i landet. Uppdragen har varit allt från skolor och kontor till parker och torg. Under 10 år har David arbetat som ett av landets få "kommunala ljusdesigner" hos Tekniska Verken i Linköping med stort fokus på utomhusbelysning. Föreläsningen hade stort fokus på hur ljussättningen bör vara i olika rum i ens hem. Exempelvis i köket hur man kan tänka för belysning vid köksbänk och köksbord. Hur man kan ljussätta trappen. Tänk på att betona ljusmängden där det finns säkerhetsrisker, som första och sista trappsteget.

Att hitta bra lampor och belysning till sitt hem kan vara en utmaning. Plafonder utgör ett grundljus i rummet, medan vägg eller bordsarmatur har syfte att ge en ljushetskänsla i rummet, för ordentligt ljus där synprestationen är stor kan en ljuslist vara att föredra. Viktigt att tänka på att denna ska placeras korrekt och varken skugga eller blända. Ja David hade en hel del tips och råd.

Dag två startades upp på Syncentralen, och vi fick en guidad tur genom alla lokaler. Nytt, fräscht och fint. Vi hade yrkesträffar, som är så uppskattat och det ena samtalet avlöste det andra. Som alltid är tiden för kort mot vad man skulle vilja, då man har så mycket att prata om. En viktig plattform för

Olle Axelsson med utrustning

para-skid-VM i Östersund där 11 personer med synnedsättning fick springa, åka längdskidor samt prova alpin-skidåkning. Kommande event är bland annat ”Prova på digital ledsagning och orientering” 17 juni, Linköping. Detta ihop med projektet Vägvisaren. Den 30 juli till 6 augusti erbjuds ”Den långa vandringen” Sälen – Mora. Äventyrsdagar med vandring på 9 mil.

Regioner som Jönköping, Linköping, Norrköping erbjuder i dag digital ledsagning och Olle hoppas nu på fler framöver.

Vi tackar så mycket för dessa dagar Östergötland, och Nästa gång – 2024 blir det Västervik och Kalmar som ansvarar för regionsdagarna.

Väl mött!

Catharina Henriksson
Syncentralen Visby.

erfarenhetsutbyte och diskussionsämnen. Denna dag var det även workshop på agendan.

Workshop med Olle Axelsson, Olle - Nordic Evolution, presenterade ett nytt sätt för personer med synnedsättning att röra sig utan traditionella följeslagare. Det är ett ljudbaserat ledsagningssystem som gör det möjligt för idrottare med blindhet / grav synnedsättning att självständigt följa digitalt utformade banor och fokusera på själva aktiviteten och sin rörelse. För mer information spana gärna in på hemsidan. <https://nordic-evolution.com/sv/>

Vi fick alla som ville själva prova på detta system, på en idrottsplats nära Syncentralen. Det finns en stäcka där detta system är inlagt och vi fick alla som ville prova. Med ett headset får man ljudåtergivning hur man håller sig på banan, om man börjar hamna ur kurs antingen för mycket till vänster eller höger. Feedbacken sker med stereo-ljud, olika nivå på ljud i res-

pektive öra. Det finns även olika nivå av feedback ett ”coaching” och ett ”på rätt väg”. Noggrannheten ska vara riktigt god, med ett högprecisions- GPS (ner mot 1-10 cm), vilket medför att man exempelvis kan springa på en specifik bana, på en friidrottsarena. När man har kommit i mål ger detta system feedback även på det. Spännande!

Olle berättade vidare om flera personer som använt systemet, en användare har berättat att detta är ”ren och skär livskvalitet helt enkelt”. Springer på en grusväg där detta system finns. Idag kan det vara svårt att utöva sin idrott självständigt, om man har grav synnedsättning eller blindhet. Man behöver oftast en ledsagare. Den digitala ledsagaren möjliggör på ett enkelt sätt mer frihet.

Nordic Evolutions Vision: ” Att erbjuda motion på ett värdigt, självständigt, enkelt och roligt sätt”.

Systemet har använts i ett flertal idrotter, exempelvis vid

Tillgänglighetsförbättringar hos SVT och UR

SVT och UR (Utbildningsradion) kommer att lansera flera förbättringar i sina tillgänglighetstjänster under året. Både den som är synskadad och den som inte är det kan ha nytta av många av förbättringarna.

UR har precis lanserat uppläst översättningstext i appen UR Play.

SVT och UR hade möte med SRF och US den 15 och 16 maj. På mötet med SVT deltog förbundsordförande Niklas Mattsson och handläggaren Henrik Götesson. På mötet med Utbildningsradion deltog Henrik Götesson. Unga med Synnedsättning deltog vid båda mötena.

Vad som är på gång

- SVT kommer under året lansera valbar översättningstext i sina playtjänster för efterhandstittning (on demand). Det betyder att det kommer gå att förstora texten och att (åtminstone med Iphone och Apple TV) läsa texten med hjälp av skärmläsaren man normalt använder som ett alternativ till den strömmande talsyntesen som SVT använder sedan en tid tillbaka och som redan nu går att ta del av. Texten kan då också läsas med punktskriftdisplay. Det gör att den som vill fokusera på originalljudet kan göra det och samtidigt ha översättningstexten som stöd.

- UR lanserade för ett par veckor sedan motsvarande

funktioner i spelaren UR Play, både på webben och i apparna. I UR Play går det också att öka eller minska hastigheten på videon inklusive uppläsningen. Det går både att få lägre och högre hastighet jämfört med normalhastigheten.

- I SVT Play kommer det gå att välja syntolkning i själva spelaren på samtliga plattformar. Syntolkning och teckenspråkstolkning kommer gå att kombinera i de fall bådadera finns tillgängligt. Dessvärre kommer det inte i dagsläget kunna gå att få tydligare tal för syntolkade program (om man inte har en TV eller högtalare där det finns som alternativ i själva enheten). Tydligare tal innebär att bakgrundseffekter blir svagare.

- SVT inför möjlighet att skapa ett konto och logga in. På så vis går det att synka favoritprogram, tillgänglighetsval osv. mellan olika enheter, till exempel en dator, en mobil och en smart TV. Inloggningen betas testas just nu. Tjänsten utvecklas efter hand. De flesta tillgänglighetsinställningar ska gå att kunna synka från början, men vissa kan tillkomma efterhand. SVT har en artikel om hur man kommer igång och beta-testar. Nu testas vi inlogg på SVT Play! | SVT Kontakt

- SVT kommer ta fram speciella supportsidor för tillgänglighetstjänster och hjälpmedel. De

kommer att nås via www.svt.se/kontakt. Viss support finns redan, men den som använder skärmläsare kan ha svårt att förstå guiderna.

- SVT kommer framöver att göra all sin syntolkning själva istället för att anlita externa leverantörer. På så vis hoppas de kunna öka uppföljning och kvalitetssäkring. Det ska ske i samverkan med SRF och Unga med Synnedsättning.

Övrigt

På mötet med SVT diskuterades också frågor relaterat till den pågående Public serviceutredningen. Det är en parlamentarisk kommitté som leds av den tidigare partiledaren Göran Hägglund. Vi kommer försöka få träffa representanter från utredningen. Det finns inte någonting nämnt i utredningsdirektiven om att kommittén ska titta på tillgänglighetsfrågor.

Henrik Götesson
Handläggare rehab & IT, SRF

Redaktion

Catharina Henriksson, FFS
Annika Södergren, SPSM
Henrik Götesson, SRF
Sara Andersson, Sc
Lena Söderberg, Af
Jan Wiklund, redaktör

Kvalitetsregistermöte om forskning och barn

Styrgruppen för SKRS (Svenskt Kvalitetsregister för Rehabilitering vid Synnedsättning) genomförde årets första SKRS-dag den 26 april 2023. Det var ett digitalt möte som samlade ca 60 personer från samtliga syncentraler i landet.

Programmet innehöll presentationer och erfarenhetsutbyte i mindre grupper. Presentationerna handlade om SKRS handlingsplan, forskningsprogrammet, arbetet med implementeringen av Mäta effekter och det påbörjade arbetet med att få in barn och ungdomar i registret.

Forskning med utgångspunkt från SKRS

En viktig funktion för ett kvalitetsregister och ett av syftena med SKRS är att fungera som utgångspunkt för forskning och utveckling. För att kunna arbeta särskilt med forskningsfrågor, bildades, under våren 2023, en arbetsgrupp med uppgift att fokusera på initiering och genomförande av olika forskningsprojekt. Gruppen består av medlemmar från SKRS styrgrupp samt några ytterligare personer som är disputerade forskare med förankring både inom rehabilitering och ögonsjukvård. Gruppen har satt samman ett forskningsprogram samt ansökt om etiskt tillstånd

för projekten hos Etikprövningsmyndigheten. Förhoppningen är ansökan om etiskt tillstånd snart blir godkänd så att gruppen kan gå vidare med att söka forskningsanslag och därefter komma i gång med projekten.

I korta drag är syftena med projekten att kartlägga vilka sjukdomar som orsakar så allvarlig synnedsättning att de föranleder remiss till synrehabilitering samt att undersöka frekvensen av respektive diagnos, fördelningen mellan de olika diagnoserna och deras köns-, ålders- och geografiska fördelning inom registret. Vidare att beskriva vilken typ av rehabiliterande åtgärder som har vidtagits vid respektive diagnos inom registret samt att belysa genomsnittstiden för rehabiliteringen och dess utfall samt att utvärdera metoder att mäta effekten. Utöver detta kommer det också att göras studier som undersöker livskvaliteten för olika grupper som får tillgång till synhabilitering/rehabilitering samt hur olika typer av hjälpmedel tex digitala sådan kan användas.

Barn och ungdomar i SKRS

Det svenska Barnsynskaderegistret startade 1989 under ett nordiskt samarbete med målsättning att få bättre kunskaper

per kring barn och ungdomar med synnedsättning i Norden. Barnsynskaderegistret är nu på väg att bli en del av SKRS. Registret kommer att innehålla en barn och ungdomsmodul och en vuxenmodul och nu pågår arbete för att synkronisera de två modulerna. SKRS för barn och ungdomar kommer ge oss bra utvärdering av den rehabilitering vi erbjuder samt viktiga epidemiologiska data.

SKRS-dagen gav även utrymme för workshop med samtal kring täckningsgraden och arbetet med att öka den, hur informationen från SKRS-dagen sprids på enheten och om föregående SKRS-dagar har bidragit till förändring/utveckling i den egna verksamheten.

SKRS-dagarna är bra tillfällen för att få en uppdatering om det aktuella arbetet som pågår och en möjlighet att dela erfarenheter med andra syncentraler.

Sara Andersson
SKRS-styrgrupp

Punktskriftsutbildning för vuxna med förvärvad synnedsättning i Sverige

En enkätundersökning är utförd av Punktskriftsnämndens arbetsgrupp ”Arbete med utbildning i punktskrift för vuxna med förvärvad synnedsättning”.

Syftet med undersökningen var att få en nationell nulägesbild av hur landets syncentraler/synenheter arbetar med punktskriftsutbildning för vuxna. Undersökningen genomfördes i januari – februari 2023 med hjälp av en webbenkät. Denna kompletterades med telefonintervjuer i några enstaka fall. I urvalet fanns 34 kontakter på olika syncentraler runt om i Sverige. Svar från 20 syncentraler inkom och dessa representerar 18 regioner i Sverige.

Alla som svarade bedrev punktskriftsutbildning, för personer med förvärvad synnedsättning, i egen regi utom en som svarade att de inte visste. Sju av tio säger att själva utbildningen bedrivs både individuellt och i grupp. Fem regioner svarade att de utöver att bedriva egen utbildning även köpte utbildning av extern part. Dessa utgörs av Synskadades Riksförbund och/eller folkhögskola/folkhögskolor.

Det vanligaste kravet för att få påbörja en utbildning är att personen skall vara motiverad till att lära sig punktskrift och därefter följer att en bedömning

av behovet gjorts av en pedagog.

Elva syncentraler har mellan en och tre deltagare i sin utbildning och en region har just nu tio deltagare. Även om det är mycket glädjande att alla regioner som svarat bedriver utbildning kan vi samtidigt konstatera att sju svarat att de har noll deltagare.

Det utbildningsmaterial, läromedel samt lästräningsmaterial som används idag kommer främst från Synskadades Riksförbund, följt av Specialpedagogiska skolmyndigheten. Läromedel som vanligtvis används är bland annat ”Lär dig punktskrift” (Synskadades Riksförbund) och Träningsklossen (Specialpedagogiska skolmyndigheten eller Synskadades Riksförbund). 35% av de som svarade på enkäten anger att de använder eget utbildningsmaterial.

Sex av tio som svarade gör bedömningen att behovet av punktskriftsutbildning för vuxna under de kommande två åren kommer vara på samma nivå som idag. En dryg femtedel bedömer att behovet kommer att öka och en region tror att behovet kommer att minska. De planer som finns för att utveckla arbetet med punktskriftsutbildning för vuxna

under de kommande två åren består främst av att utöka personalen som kan utbilda i punktskrift, att se över uppsökande rutiner för att motivera fler personer att läsa punktskrift samt göra en översyn av rutiner/arbetsätt för att kunna utveckla punktskriftsutbildningen. En dryg tredjedel av regionerna planerar att öka sin kunskap om vilka punktskriftsutbildningar som finns. Nästan 3 av 10 eller 28 % planerar i nuläget ingen särskild satsning på punktskriftsutbildning under kommande två år.

Samtliga syncentraler/synenheter har fått ta del av resultatet av undersökningen via mejl. De har då samtidigt blivit inbjudna till ett kommande webinarium i ämnet punktskriftsutbildning för vuxna med förvärvad synnedsättning.

Sammanställning av tillgängligt utbildningsmaterial för punktskriftsundervisning.

Innan enkätundersökningen genomfördes sammanställde ovan nämnda arbetsgrupp i Punktskriftsnämnden en lista över nu tillgängligt utbildningsmaterial för punktskriftsundervisning. Syftet med sammanställningen är att underlätta vid planeringen av undervisning i punktskrift.

Listan över nu tillgängligt utbildningsmaterial finns att

Ser du det här?- en ny utbildningsfilm

Vi är tre specialpedagoger med inriktning syn som arbetar med uppdrag i den centrala barn- och elevhälsan i Norrköpings kommun, Uppsala kommun och Västerås stad. I våra uppdrag ingår att arbeta förebyggande och hälsofrämjande med målsättningen att barn och elever med synnedsättning ska få så goda förutsättningar som möjligt under hela sin skoldag.

Vi ingår också i ett nationellt synnätverk för specialpedagoger med centrala synuppdrag i kommuner som träffas en gång per termin. På nätverksträffarna sker fortbildning och erfarenhetsutbyte. Det var under en nätverksträff våren 2021 som vi konstaterade att moderna filmer inom synområdet var en bristvara.

Samtidigt var vi mitt i pandemin och vi lyfte utmaningarna med att vi inte kunde vara ute lika mycket i verksamheterna. Vi såg behov att på ett lättillgängligt och illustrerande sätt öka kunskapen inom synområ-

Filmarna

det. Ideén med att producera en utbildningsfilm växte fram och en arbetsgrupp bildades. Film är en lättillgänglig form för att inhämta kunskap och vi bestämde oss för att en animerad film skulle passa bra. Animerad film ligger i tiden och uppfattas hålla mer över tid då andra inspelningar lätt känns omoderna. Pandemin har också medfört en del positiva konsekvenser, att vi har blivit skickliga att använda digital teknik och på ett enkelt sätt kunde vi på så sätt planera in teammöten för att träffas. Hösten 2021 skapade vi därför

en gemensam teamskanal där vi samlade forskningsrapporter och tidigare utbildningsmaterial. Här började vår gemensamma resa med filmen.

Syftet var att på ett lättillgängligt och illustrerande sätt visa hur man skapar en tillgänglig lärmiljö i skolan med fokus på den visuella miljön. Filmen bygger på forskning inom området och ger förslag på anpassningar som gynnar alla elever. Utgångspunkten för filmmanuset är elever med lindrig, måttlig och svår synnedsättning men också elever

med annorlunda perception och syntolkningssvårigheter. Tydliggörande visuell lärmiljö är dock viktig för alla elevers hälsa, lärande och utveckling.

Filmen vänder sig till all personal som arbetar på förskolor/skolor och fritidshem så som rektorer, elevhälsopersonal, pedagoger med flera men kan även användas som utbildningsfilm till personal som arbetar på t.ex. äldreboenden, daglig verksamhet mm.

Genomförande

Efter ett uppstartsmöte hösten 2021 där vi sågs för en första brainstorming och ringade in vad filmen skulle handla om tog resan avstamp. Ett av områdena som uppkom var den fysiska lärmiljöns betydelse för elever med synnedsättning och vi enades om att i den här filmen fokusera på den fysiska lärmiljön. Filmen inleds med begreppet tillgänglig lärmiljö utifrån SPSM:s tillgänglighetsmodell och beskriver hur vi tar in omvärlden genom vår syn. Vid beskrivning av den fysiska miljön fokuserar vi på områdena belysning/ljusförhållanden, kontraster, skyltning, visuellt buller, visuellt stöd och ljudmiljö. Vi poängterar vikten av dialog med eleven. På ett väldigt fokuserat och effektivt sätt pågick manusarbetet och våren 2022 var grunden till manuset färdigt.

Nu kom den stora utmaningen hur skulle vi kunna göra den animerade filmen och insåg att det både var tids- och resurskrävande att själva producera filmen och dyrbart att köpa in

olika programvaror. Det skulle också innebära att vi behövdes fysiskt. Utifrån detta tog vi in offerter gällande produktion av animerad film och sökte fondmedel. Vi beviljades stipendium från FFS och Synskadades vänner, vilket medförde att filmen kunde produceras och vi är väldigt tacksamma och glada för att filmen blev verklighet.

Under vårt arbete med att skriva manuset har vi tagit hänsyn till tillgänglighetsperspektivet och filmen finns även som textad version. Vi har även skrivit manuset på ett sätt så att filmen ska vara förståelig genom att bara lyssna. Det har varit positivt att vi samverkat mellan våra kommuner och att vi är tre specialpedagoger med lång erfarenhet och olika kompetenser inom synområdet. Att vi kommer ifrån tre olika kommuner innebar också utmaningar utifrån kommuneras olika krav på grafisk profil mm.

Det har varit en spännande och lärorik resa att skriva manus och producera filmen. Nu pågår det viktiga arbetet med att sprida information om att utbildningsfilmen finns. Vi har en implementeringsplan för hur information om filmen ska spridas.

Filmen ska finnas tillgänglig på respektive kommuns intranät/hemsida. Filmen kan användas som en grundutbildning för att skapa förståelse kring vikten av tillgänglig fysisk lärmiljö. Vi rekommenderar fortsatt kontakt med den centrala elevhälsan för fortsatt handledning/rådgivning kring den specifika elevens behov och förutsättningar. Vi har

visat filmen på det utökade syn och hörselnätverket som anordnat genom SPSM och fått äran att visa filmen på FFS:s årsmöte. Filmen kommer också att visas på det kommande nationella synnätverk för specialpedagoger med centrala uppdrag i kommunerna. Den bästa spridningen hittills har nog skett genom sociala medier och det har varit otroligt roligt med all uppskattning och positiv respons som vi fått.

Länk till filmen:

<https://youtu.be/9IpBBDDahVo>

Caroline Berg
specialpedagog inriktning syn, Norrköpings Kommun
Åsa Mortensen
specialpedagog inriktning syn, Uppsala Kommun
Laila Immo
specialpedagog inriktning syn, Västerås Stad

>>>>

läsa på Punktskriftsnämndens webbsida på adressen: <https://www.mtm.se/punktskriftsnamnden/punktskrift/laromaterial-som-kan-anvandast-i-grundlaggande-punkt->

[skriftsutbildning-for-vuxna/](https://www.mtm.se/punktskriftsnamnden/punktskrift/laromaterial-som-kan-anvandast-i-grundlaggande-punkt-).

Anna Balte, Catinka Grunditz, Jenny Näs-lund, Karin Jönsson och Kerstin Jansson
Punktskriftsnämndens arbetsgrupp.

Utmaningar kring undervisning i matematik och programmering för punktskriftsläsande elever

I en nyligen genomförd studie belyser rapportförfattarna Frida McCabe och Linn Wrangmark (Medow AB) utmaningar och möjligheter för elever som läser punktskrift att studera matematik och programmering. Studien omfattar elever i grund- och gymnasieskolan. Den har genomförts på uppdrag av Punktskriftsnämnden.

Studien utgår från svårigheter kring att återge matematiska formler digitalt i punktskrift och för elever att skriva matematik digitalt så att de kan läsas av personer som ser.

Utgångspunkten är två frågeställningar:

- Vilka befintliga läromedel, metoder och tekniker, digitala respektive analoga, finns och i vilken omfattning används de?
- Utifrån denna kartläggning är frågan varför vissa läromedel och metoder fungerar bra respektive inte bra för punktskriftsanvändare?

Har det att göra med teknik, material och/eller lärsituationer?

Studien består av en litteraturkartläggning samt enkäter och intervjuer med lärare som undervisar synskadade elever. Rådgivare från Specialpedagogiska skolmyndigheten

(SPSM), forskare vid Lunds tekniska högskola och punktskriftsläsande elever som går på gymnasiet intervjuas också.

Av studien framgår att tidsbrist är ett av de största hindren för en god undervisning. Lärare och resurspersoner har inte tillräckligt med tid för att förbereda undervisningen eller för att ge extra stöd till eleverna. Det finns heller inte tid för en god samverkan mellan lärare och resurspersoner. Det tar också längre tid för eleverna att läsa och att tolka skisser, grafer och matematiska uttryck. Lärarna får heller inte förutsättningar för kompetensutveckling genom minskad undervisningstid. Det gäller exempelvis att lära sig punktskrift.

Rapportförfattarna skriver att ”Metoder som tas upp i artiklarna för att underlätta eller för att spara tid är då bland annat att eleven kan tränas i att läsa matematik på ett mer effektivt sätt, att jobba mycket med att tolka taktila bilder redan från tidig ålder, att läraren väljer ut ett färre antal uppgifter som punktskriftsanvändaren ska räkna jämfört med seende elever och att punktskriftsanvändaren inte behöver redovisa alla delsteg i sina uträkningar.”

När det gäller undervisning i programmering är tillgängliga

programmeringsverktyg en stor brist, även om flera verktyg håller på att tillgängliggöras. Det gäller speciellt i tidiga årskurser då grafikbaserade verktyg ofta används.

På ett webinarium där rapporten presenterades diskuterades att ingen myndighet har ansvar för att ta fram hjälpmedel för att underlätta undervisningen för punktskriftsanvändare. MTM är involverat i ett projekt som syftar till att ta fram ett verktyg som ska möjliggöra att presentera matematiska formler i punktskrift digitalt.

Flera elever efterlyste också bättre material för bilder, exempelvis större strukturskillnader när det gäller svällpappersbilder. På webinariet menade SPSM att mer tid i att träna på att förstå bilder kan vara minst lika viktigt. Det finns begränsningar i vad som går att göra med den teknik som används för taktil bildframställning.

I skrivande stund finns rapporten inte publicerad på Punktskriftsnämndens webbplats. Den som vill läsa rapporten kan kontakta Punktskriftsnämnden genom att skriva till pn@mtm.se.

Henrik Götesson
Handläggare rehab & IT, SRF

Särskolan och sen då...

För många unga kan det vara en jobbig process att lämna skolan och ta steget ut i arbetslivet. Många är osäkra på sin framtid. För eleverna på gymnasiesärskolans program innebär denna process också att man hamnar i ett vägskalet mellan ett arbete på den öppna arbetsmarknaden eller en sysselsättning på en daglig verksamhet.

I studien Särskolan i ett arbetsmarknadsperspektiv (Hernius, 2015) framkommer det att de flesta elever inte i första hand hamnar på den reguljära arbetsmarknaden efter avslutade studier, utan oftast i fortsatt omsorg och i kommunens dagliga verksamhet. Studien visar att samverkan är viktig och behöver utvecklas för att nå bättre måluppfyllelse. Forskningen pekar också på vikten av tidig samverkan - att skolan och studie- och yrkesvägledare tillsammans med Arbetsförmedlingen bör samverka redan under tiden eleverna har sitt arbetsplatsförlagda lärande (Fransson, 2014; Elfstrand, 2018). Genom rätt stöd och handledning till arbetsgivare bör många fler i denna målgrupp kunna stå till arbetsmarknadens förfogande (Hernius, 2015).

Saif är en kille som har en grav synnedsättning. På sin fritid gillar han bland annat att prome-

nera och att styrketräna på gymmet. Över lag gillar han alla möjliga olika aktiviteter och nöjen bara han har en ledsagare med sig. Under skoltiden har Saif haft tillgång till assistent som också följt med när han varit ute på praktik (APL) inom olika verksamheter, mestadels inom handel. Efter att ha avslutat sina studier på programmet administration & varuhantering på gymnasiesärskolan kom Saif med i projektet Samstart och fick på så sätt en ingång till Arbetsförmedlingen och direktkontakt med arbetsförmedlaren Hanna.

Samstart är ett nationellt ESF-projekt mellan Arbetsförmedlingen och kommuner med syfte att förbättra övergången från skola till arbetsliv för unga med en funktionsnedsättning. I nuläget bedrivs denna form av samverkan i fem regioner i Sverige och projektet kommer att utökas med fler regioner under hösten 2023. Den stora fördelen med tidig samverkan är att det blir ett tidigt och bra erfarenhetsutbyte kring eleven och att Arbetsförmedlingen går in och följer upp redan under den arbetsförlagda praktiken. När eleven slutar så fortsätter kontakten med samma arbetsförmedlare.

Under skoltiden har Saif haft tillgång till assistent, men när det handlar om arbetslivet finns inte samma möjligheter. På Samhalls tvätteri har Saif fått en plats för något som kallas förstärkt arbetsträning. Hans arbetsuppgifter handlar om att

vika och sortera den rena tvätten; förkläden, sockor, byxor, tröjor, handdukar mm. Förstärkt arbetsträning är arbetsträning med hög grad av handledning som kan pågå under längre tid. Insatsen används då en bedömning av deltagarens generella förmåga att arbeta behöver göras. Målet är att få en bild av den enskildes förutsättningar för arbete.

Det är viktigt att arbetsträningen utformas utifrån deltagarens förutsättningar och tillgodose behovet av träning och orientering i arbetslivets villkor. Saif har börjat med en mjukstart på 2 timmar per dag två dagar i veckan och har nu efter några veckor utökat tiden till tre dagar i veckan. Han använder teknikapp för sin orientering och lärde sig snabbt att hitta i lokalerna. Vad är det bästa med att vara på Samhall frågar jag honom:

”Det bästa med den här arbetsplatsen på Samhall är att personalen är trevlig och att lokalerna är lätt att orientera sig i. Jag har lärt mig ta mig runt på egen hand ganska snabbt med lite hjälp i början.”

När det gäller arbetsuppgifterna behöver någon visa först hur plaggen ska vikas, det är noga att de blir vikta på samma sätt och här behövs handledning. Vissa produkter är lättare att vika perfekt och vissa svårare. När Saif provat några gånger så fungerar det och allra bäst fungerar det att arbeta två personer tillsammans vid samma bord. För att kunna para ihop och sortera sockor som har olika färg

använder han en färgindikator. Den fungerar relativt bra, men vissa färger är svåra att identifiera så den går inte att lita på till hundra procent.

”När man är ny måste man träna upp sig först. Vissa saker är lätta vissa saker omöjliga att göra när man inte ser. Man kan ju inte säga nej och hej på en gång utan att ha provat först. Jag är villig att ge detta en chans. Mitt mål är att bli självständig. Jag vill inte ge upp. På ett svårare jobb tar det längre tid att lära sig som att vika förkläden. Det är en svår uppgift för mig. Att vika byxor är lättare”.

Saif kommer att fortsätta arbetsträningen under våren och sedan görs en ny planering tillsammans med alla inblandade.

Lena Söderberg
Arbetsförmedlingen Syn Döv Hörsel i
region Nord

En webbplats för unga med synnedsättning som söker jobb

Nu finns ett webbstöd för synskadade som vill ut i arbetslivet: <http://skolatillarbete.se>

Webbplatsen är i första hand tänkt som stöd åt unga som ska ta steget från studier till arbete. Men de råd och tips som ges är användbara även för synskadade arbetssökande i allmänhet.

På webbplatsen finns bland annat:

- Vägledning: hur ska du tänka när du väljer vilket yrke du vill arbeta med
- Information om hur du söker

jobb: anställningsintervjuer, CV och personligt brev

- Information om det stöd du med synnedsättning kan få från Arbetsförmedlingen, Försäkringskassan och Synskadades Riksförbund.
- Inspirationsfilm om två unga vuxna med synnedsättning, om deras väg till jobb och hur arbetslivet funkar för dem.
- och mycket mer.

Där finns också information som vänder sig till studie- och yrkesvägledare som möter ung-

domar med synnedsättningar.

Webbplatsen Skola till arbete är resultatet av ett treårigt arvsfundsprojekt med samma namn. Det har drivits av Synskadades Riksförbund, SRF Skåne, tillsammans med SRF Riks, Unga med Synnedsättning Syd och företaget Iris Hadar.

SRF hoppas att många ska ha nytta av webbplatsen!

Vid frågor, kontakta Anna Balte på SRF Skåne via telefon: 0735-18 20 33 eller e-post: Anna.balte@srf.nu

Kurs för ungdomar

Synkunskap inom Iris Förvaltning har nu nöjet att inbjuda dig till en kurs för dig som ska flytta hemifrån. Kursen är en del av det rehabprojekt som Synkunskap driver med syfte att erbjuda rehabilitering för synskadade i yrkesverksam ålder som ett komplement till verksamheten inom offentlig och privat sektor.

Tid 23 - 27 augusti 2023

Plats Almåsa Havshotell, Västerhaninge

För vem Kursen riktar sig till dig som är gravt synskadad och är 19-30 år. Du ska ha gått ur gymnasiet eller motsvarande och vara på väg mot nästa steg i livet.

Pris 500 kr, inkluderat kost, logi och resa.

Läs mer på <https://synkunskap.se/wp-content/uploads/2023/04/Inbjudan-kurs-Att-flytta-hemifran-2023-08-23-27.pdf>

Arbetet med grundläggande synutbildning

Arbetet med att få till stånd en grundläggande permanent utbildning på högskolenivå för personer som ska arbeta inom synområdet

Synskadades Riksförbund, SRF, och Föreningen för synrehabilitering, FFS arbetar för att få till stånd en grundläggande permanent utbildning på högskolenivå för personer som ska arbeta inom synområdet. Vi har samlat in synpunkter från företrädare för de aktörer som arbetar inom området. Vi har haft kontakt med Örebro universitet och med Linnéuniversitet i Växjö. Vi har genomfört en mindre enkätundersökning till syncentralerna för att få in synpunkter på

behovet av kompetensförsörjning, grundläggande utbildning, utbildningens omfattning och innehåll.

Vi har träffat politisk sakkunig som arbetar med Mats Persson, minister för högre utbildning, och presenterat behovet av att ett lärosäte får ett utpekat uppdrag och ekonomiska resurser.

Vi ser positivt på de utbildningar som kommer att finnas hösten 2023. Det är uppdragsutbildningen om barns synutveckling vid Örebro universitet, speciallärarutbildningen inriktning syn vid Stockholms universitet och utbildningen i optometrisk rehabilitering vid Linnéuniversitetet i Kalmar.

Dessutom erbjuder Iris Förvaltning kurser i Synkunskap för verksamma inom synområdet. Vi ser dock ett behov av att ett lärosäte får ett utpekat ansvar kring att anordna regelbundna utbildningar på grundläggande nivå. Vi kommer att fortsätta att arbeta för en sådan lösning för att säkra kompetensförsörjningen tillsammans med de aktörer som också ser detta behov. De är Arbetsförmedlingen, Sveriges syncentraler och Sveriges Arbetsterapeuter. Hjälpmedelsföretagen stödjer vårt arbete.

Cecilia Ekstrand
ordförande i FFS och intressepolitisk
handläggare på SRF

Uppdragsutbildning på Örebro universitet

Under höstterminen 2023 kommer Örebro universitet att på uppdrag av Syncentralen, Region Örebro län, att anordna uppdragsutbildningen, Synutveckling och barns syn, 7,5 hp avancerad nivå för andra gången. Planerat startdatum är 29 augusti och kursen genomförs på halvfart dagtid under vecka 35 – 46, 2023.

Utbildningstillfällena kommer bestå av både fysiska träffar samt en digital. Kursens mål är

bland annat att deltagarna ska få kunskap om ögats anatomi och fysiologi, den normala synutvecklingen och avsteg från denna till möjliga sjukdomar eller skador samt synfunktioner. Fokus ligger även på behandling- och rehabiliteringsstrategier, pedagogiska möjligheter för barn med försämrad synutveckling.

För en fullständig beskrivning av uppdragsutbildningen hänvisas till Örebro universitet, se

<https://www.oru.se/samverkan/uppdragsutbildning/profilomraden/vard/synutveckling-och-barns-syn-7-hp/>

Årsmötet 2023

Då har vi kommit och genomfört ytterligare ett årsmöte för FFS. Även denna gång blev det ett hybridmöte, där flertalet deltog via zoom, och resterande samlades på plats, Scandic Grand Central i Stockholm

FFSs Ordförande Cecilia hälsade alla välkomna och innan själva årsmötet startade så höll Henrik Götesson, från SRF en föreläsning om Syntolkning ur ett användarperspektiv. Henriks presentation hittar du i detta nummer.

Näst ut var trion Caroline, Laila och Åsa - specialpedagoger som är skaparna av den alldeles nya utbildningsfilmen ”Ser du det här?” De visade och berättade om sin animerade film om den fysiska lärmiljöns betydelse för barn och elever med synnedsättning. Detta projekt finns skrivet om i tidningen i detta nummer.

Årsmötet valde Catarina Hägg till mötets ordförande. Sekretärare som valdes är Anna-Karin Andersson. Mötet var utlyst på hemsidan www.ffs.se, på Facebook och i tidningen Nya Synvärlden. Samtliga handlingar till årsmötet finns på föreningens hemsida.

Cecilia Ekstrand redogjorde bland annat för verksamhetsberättelsen. Från verksamhetsåret berättades exempelvis att FFS har varit med och bidragit till och deltagit i Nordisk kongress.

Den planerade kongressen ägde rum i september i Danmark. Camilla Hollsten och Charlotte Undemar har representerat FFS i planeringsgruppen. De flesta i styrelsen deltog vid kongressen.

Webbinarier

FFS tillsammans med Forum Vision genomfört tre webinarier under året. Två genomfördes under våren och ett under hösten. Webbinarierna innehöll föreläsningar om CVI-utredningsteamet i Västra Götaland, SRF:s ledarhundsverksamhet, Vision & Motion om projektet som utvecklade en app för att röra sig självständigt, Iris Hadars förberedande utbildning för personer med synnedsättning, SPSM:s forskningsöversikt: Att främja delaktighet och lärande hos barn och elever med synnedsättning. Perceptionsträning, nytt i OrCam, ICAP. En leverantör har medverkat med presentation vid varje tillfälle.

Lars Jonsson redogjorde för den ekonomiska berättelsen och lyfte kostnaderna kring föreningens redovisningstjänster, stipendiet och tillgänglighetsarbetet med hemsidan.

Cecilia Ekstrand redogjorde för styrelsens förslag till verksamhetsplan. Det finns önskemål från medlemmar att föreningen kan genomföra en fysisk konferens, vilket kommer diskuteras vidare på kommande

styrelsemöten, förhoppning är att det kommer bli fysiska konferenser igen.

Årsavgift för 2023 - Medlemsavgiften föreslogs vara oförändrad, 250 kr per medlem.

Medlemsavgiften fastställdes.

Styrelsen:

Catarina Hägg presenterade valberedningens förslag av styrelse och styrelsesuppleanter:

Cecilia Ekstrand, ordförande, omval 1 år

Ewa Nielsen, suppleant, nyval 2 år

Judith Cederhag, ledamot, omval 2 år

Camilla Hollsten, ledamot, omval 2 år

Övriga i styrelsen är Lars Jonsson, Dick Thörn, Catharina Henriksson, Anna-Karin Andersson, Charlotte Undemar

Valberedningens förslag av styrelse och styrelsesuppleanter fastställdes.

Mötet avslutades efter utdelande av priset till Årets FFS-are (se nästa sida) och nu har vi ett spännande år framför oss i synsverige.

Väl mött!

Årets FFS-are

Eva Carlholt tar emot diplommet

Camilla Hollsten redogjorde för nomineringen av Årets FFS-are. GRATIS säger vi till Margareta Svensson och Eva Carlholt som har radiopodden Synsätt.

Digital Synvärld

Du kan få Nya Synvärlden på både pdf och det mer talsyntesvänliga doc.

I regel får du den några dagar innan medprenumeranterna får den på papper. Säg bara till om detta på kansli@ffss.se.

Har du missat årsavgiften?

I så fall kan du sätta in de 250 kr du har fått en faktura om på din epost.

Har du tappat bort mejlet kan du be kansliet, kansli@ffss.se, om en ny faktura.

Ny i styrelsen

Först tack för förtroendet. Jag heter Ewa Nielsen och är arbetsterapeut i grunden och är utbildad anpassningslärare, vårdlärare och har en medicine magister i vårdvetenskap. Jag har arbetat inom habilitering och rehabilitering hela mitt yrkesverksamma liv. Jag började som anpassningslärare på Syncentralen i Falun 1985 då tjänsten var nyinrättad. Jag blev erbjuden tjänsten som verksamhetschef i Falun 2002 och jobbade där till 2011 då jag började som verksamhetschef på Syncentralen i Örebro och var där tom augusti 2021. Under 2021 och halva 2022 hade jag en timanställning inom Region Örebro län för att delta i styrgruppen för Syncentralernas kvalitetsregister, SKRS och för att fortsatt verka för uppdragsutbildningar inom synområdet på avancerad nivå vid Örebro universitet. Jag är pensionär sedan juli 2022.

Jag var projektledare för Syntesprojektet, 2004-2008 för att pröva rehabilitering i närmiljön. Projektägare var SRF och Hjälpmedelsinstitutet. Under 90-talet arbetade jag på Fornby folkhögskola i Borlänge och byggde upp en specialkurs för vuxna personer med traumatiska hjärnskador. Det var en förlängd rehabilitering innan återgång till arbete eller annan sysselsättning.

Mina fokusområden idag är

förstås fortfarande orientering och förflyttning och utbildningsfrågorna för att möjliggöra att framtida medarbetare har kompetens. Idag finns jag med i Synskadades Stiftelse i Örebro län och i styrelsen för Ögon-

fonden. Jag hoppas kunna bidra med mina erfarenheter och mitt engagemang trots att jag idag inte längre har en tjänst.

Ewa Nielsen

Kalender

2023

22-28 juli

18th Deafblind International-World Conference, Ottawa
<https://www.deafblindnetwork-ontario.com/>

24-27 juli

14th International Conference on Low Vision Rehabilitation, Denver
<https://www.vision2023denver.com/>

3-4 aug

17. International Conference on Visual Perception and Vision, Montreal
<https://waset.org/visual-perception-and-vision-conference-in-august-2023-in-montreal>

28-29 september

LVI-dagarna

Växjö

<https://lvi.se/a/lvi-dagarna-2023>

27-28 oktober

See it, find it, use it. Supporting vision for complex learners

Blindrafélagið, Reykjavík

<https://ffss.se/wp-content/uploads/2023/05/see-it-find-it-use-it-conference.pdf>

29 nov – 3 dec

Getting in touch with literacy

St. Pete Beach, Florida

<https://www.gettingintouch-withliteracy.org/>

Ett program som du själv kan komplettera finns på www.ffss.se/konferenser

Ett internationellt ögonhälsoprogram finns på <https://www.conferenceseries.com/eye-health.php>